

Tema: Fellesskap og omsorg

«Vær virksom til det gode, i Ord og Gjerning at søke vår Næstes beste»
Hauge

GENERELL INNLEDNING OM TEMAET

Å legge grunnlag for gode fellesskap og vilje til samhandling kan være vanskelig i en tid der individualiteten er satt i høysetet. Skal man tenke på fellesskapets beste, tenker man ikke først og fremst på at *jeg* skal ha det godt, men det handler om at *den andre* skal ha det godt. Det handler ikke om at *jeg* skal bli den beste, men det handler om å gjøre *den andre* god. Da utvikles en lagånd som det er inspirerende å leve i, og som har positive ringvirkninger for omgivelsene – og som blir lagt merke til av andre.

I dag ser det ut til at mennesker må bevisstgjøres og øves i å ha omtanke for andre enn seg selv. Selvpptatthet og travelhet preger vår tid. De enkleste prinsipper for oppbygging av gode mellommenneskelige relasjoner blir i dag ofte oversett og til dels glemt i fellesskapene de fleste av oss befinner seg i, som skole, hjem og arbeidsplass.

Å oppleve tilhørighet, øve samhandling, gis tillit, bli sett, og bli vist og selv vise omsorg, kan være den største og viktigste motivasjonsfaktor i en bedrift, på en skole eller i en klasse. Derfor vil vi her forsøke å klargjøre noen enkle og grunnleggende prinsipper for bevisstgjøring av tanke og vilje til samarbeid og samspill blant mennesker i et arbeidsfellesskap.

Noen etiske prinsipper er tidløse og allmennmenneskelige og vil bli stående som veivisere i bygging av gode mellommenneskelige relasjoner selv om samfunn og arbeidsliv stadig utvikles og forandres.

HANS NIELSEN HAUGES SYN PÅ FELLESSKAP OG SAMHANDLING

Hauges etiske tenking innenfor temaet «fellesskap og samhandling» og det han sier om brorskap, tjenestevillighet og nestekjærlighet, kan være veivisere på veien til større solidaritet, et bedre fellesskap, større åpenhet og bedre samhandling. Han sier:

”Vi bør vogte os for alt Skiin af Ærgierrighed og Egennyttighed”

Hauge taler om at ærgjerrighet på egne vegne og egeninteresse er karaktertrekk og egenskaper som alltid rammer ens medmennesker og derfor er til stor skade for fellesskapet. Han maner sine venner, ikke bare innen vennsamfunnenes fellesskap, men også på arbeidsplassene deres, til å vise omsorg, hjelpe hverandre, vise aktelse for hverandre og være vise i sin ferd. Dette var avgjørende forutsetninger for at fellesskapet skulle fungere godt. Hauge var

lidenskapelig opptatt av at de haugianske virksomhetene skulle preges av fellesskapsfølelse og omsorg, ikke egoisme og individualistiske holdninger. Det handler dypest sett om å gjøre noe for andre der man til enhver tid befinner seg. I et fellesskap er nettopp hjelpsomhet en utløsende faktor for å skape trygghet og et godt og utviklende arbeidsmiljø. Derfor skriver Hauge:

”Det ene Menneske skal være den andres Medhjelp”

Arbeidslivet på Hauges tid bar preg av lange arbeidsdager og hardt arbeid, og mange opplevde at de ble utnyttet. Hauge reiser en vær varsom-plakat der han påpeker faren med å tøye menneskers tåleevne, og han sier:

”ikke fordre for meget eller legge større Byrder paa, end ens Medbroder formaar bære”

Enhver leder med ansvar for andre mennesker bør legge seg Hauges advarsel på minne. Mennesket er ikke en råvare som det skal tynes mest mulig ut av.

Les mer om temaet:

Ravnåsen, Sigbjørn: *Ånd og hånd- Hans Nielsen Hauges etikk for ledelse og næringsliv* (2002), kap. 4 og 9 (kan bestilles via [Haugeinstituttet](#))

NOTAT TIL EGEN LESING for lærer/elev

Boktittel, artikkel: _____

Utsagn	Relevans til egen Klasse/skole

AKTUELLE PROBLEMSTILLINGER

Norge for 200 år siden kan ikke sammenlignes med Norge i dag. Selv om Hans Nielsen Hauge levde i en annen tid, kan likevel mye av det han sa og gjorde være aktuelt for mennesker i dagens næringsliv og virksomheter av ulike slag.

I det følgende forsøker jeg å trekke frem enkelte problemstillinger som kan synes å være nokså alminnelige fra dagens skole og arbeidsliv, og gjenkjennelig for de fleste. Deretter er det ønskelig å trekke frem spesielle problemer som er aktuelle på egen skole og eventuell arbeidsplass.

Det store helseproblemet ved overgangen til et nytt århundre er av psykososial art. Sykdomsutviklingen i Europa i det siste hundreåret har vært preget av tre store bølger: Den første var fattigdomssykdommene, så fulgte velferdssykdommer, som fremdeles er en stor utfordring, men i dag står vi imidlertid mer og mer ovenfor de sykdommene som kommer av mangel på tillit og fellesskap. Denne bølgen kalles «samsykdommer» fordi de er forårsaket av at folk har problemer med å makte liv, samliv og samarbeid. Dette gjelder også i skole og arbeidsliv.

Faren på mange arbeidsplasser er ofte at de individualistiske holdningene blir dominerende i arbeidsmiljøet, slik at hver enkelt blir overlatt til seg selv og må klare seg som best på egen hånd. Det egoistiske menneske oppfattet Hauge som samfunnsfiendtlig og ødeleggende for fellesskapet. Han tok et oppgjør med den materialistiske higen etter å eie og nyte. Han oppfordret vennene sine til å vise rettskaffenhet, hjelpsomhet, ærlighet og vilje til å dele. Samhandling og solidaritet er dekkende stikkord i hans etiske tenking.

«Vi bør arbeide os frem til det gode Formaal og ikke lade oss hindre» skriver han til sine venner. Kampen for det gode i tilværelsen gjorde seg ikke selv. Jo flere som gikk sammen for den gode sak, jo større var muligheten for å lykkes.

Derfor formante han vennene til en felles offensiv gjennom handling. Han og Haugianerne skulle arbeide for en holdningsendring i samfunnet og arbeidsliv, basert på den kristne nestekjærlighetstanken.

Også i dag, i de store og små fellesskapene, må ånd og hånd virke sammen dersom det skal lykkes å skape et menneskevennlig samfunn.

Kunne han inspirere oss i tanken om å skape en motkultur, en nyordning i samfunnet der hensynet til mennesket var overordnet hensynet til egen status, makt og vinning slik han maktet det blant sine venner. Mannen som endret Norge har lagt etter seg en arv som har aktualitet i dag og som kunne bli en inspirasjonskilde for etisk bevisstgjøring både i skole, hjem og arbeidsliv.

